

HELEN

EN TIDNING FÖR HELENS KUNDER

1|2019

20

**HALVERA KOLDI-
OXIDAVTRYCKET**

BARNFAMILJ
BYTTE TILL FÖR-
NYBAR FJÄRR-
VÄRME

4
tips

SÅ RENGÖR
DU TV- OCH
MOBILSKÄRMEN

7

*Underbart
badrum!*

8

PROFFSTIPS FÖR
RENOVERARE

YOUTUBAREN RONI BACK

**”JAG KÄNNER ¹⁶
MITT ANSVAR”**

HELEN AB

Elhuset, Kampgränden 2,
00090 HELEN
helen.fi

ELKUNDER

Avtals- och räkningsärenden
må-fre kl. 8-18

09 617 8080

asiakaspalvelu@helen.fi

Elektroniskt

helen.fi/ota-yhteytta

Avgiftsfria elektroniska tjänster

helen.fi

FJÄRRVÄRMEKUNDER

må-fre kl. 8-16

Anslutning till fjärrvärme

09 617 8013

kaukolampoliittymat@helen.fi

Avtalsändringar och rådgivning

09 617 8014 kaukolampo@helen.fi

Fakturerings, mätarställningar och
energiförbrukning

09 617 8001

Kontroll av fjärrvärmeutrustning och
rådgivning

09 617 8012

FJÄRRKYLA

må-fre kl. 8-16

Försäljning och avtalsärenden

09 617 8015

kaukojaahdytys@helen.fi

ENERGITORGET OCH
RÄDGIVNINGSTJÄNSTER

Elhuset, 3 vån

må-fre kl. 8-16

Energitorget: Gruppbokningar,
råd om uppvärmning, nya
ellösningar, hur du håller koll
på förbrukningen och hur du
väljer, använder och sköter
apparaterna i hemmet.

energiatori@helen.fi

FELANMÄLAN

Störningar i eldistributionen

08001 80808

Störningar i fjärrvärme

08001 60602

Information om störningar i
eldistributionen i realtid helen.fi

SAMTALSPRIS

För samtal debiteras lokalnätsavgift
eller mobilnätsavgift

NYA VINDAR BLÅSER PÅ
ELMARKNADEN

Elmarknaden förnyas när vi rör oss mot en utsläppsfri framtid och mängden förnybar energi ökar. De som förbrukar energi, dvs. privat-hushåll, företag och fastigheter, är en viktig del av marknaden, eftersom olika typer av flexibel förbrukning och småskalig energiproduktion blir vanligare.

Helens energiproduktion står för cirka 10 procent av hela energi-produktionen i Finland: vi producerar ungefär lika mycket el till riksnä-tet som ett Olkiluoto-kärnkraftverk. Vi förbereder oss att lägga ned samproduktionsanläggningen på Hanaholmen senast i slutet av 2024.

I och med det försvinner en betydande mängd justerbar eleffekt från marknaden. Det ersätts i hu-vudsak med vindkraft, i liten skala med solenergi.

När den nya reaktorn i Olkiluoto kärnkraftverk tas i produktionsbruk nästa år, produceras en tredjedel av Finlands el med kärnkraft. Olkiluoto är ett exempel på traditionell, robust kärnkraft, men även små, modulära kärnkraftverk kan vara en ny möjlighet som även Helen medverkar i att utreda.

Helen producerar vindkraft, liksom även kärnkraft, genom sina intres-seföretag. Vindkraft är den förmånligaste av de nya produktionsformer-na. Vi utvärderar möjligheterna att investera ytterligare i den.

På Helen genomför vi pilotprojekt med ellager i större och mindre skala, och vi säljer lagren till våra kunder. Tills vidare måste produktio-nen och förbrukningen hela tiden motsvara varandra, men i och med ellager kan framtiden bli annorlunda. Ellagring lämpar sig utmärkt till exempel för solenergisystem.

De närmaste åren kommer att visa riktningen för elmarknaden. Nyckelfaktorer är lagring och flexibilitet, med vilka den kraftigt växande produktionen av förnybar energi kan utnyttjas allt bättre.

HARRI MATTILA

DIREKTÖR, ENERGIANSKAFFNING OCH PARTIHANDEL, HELEN AB

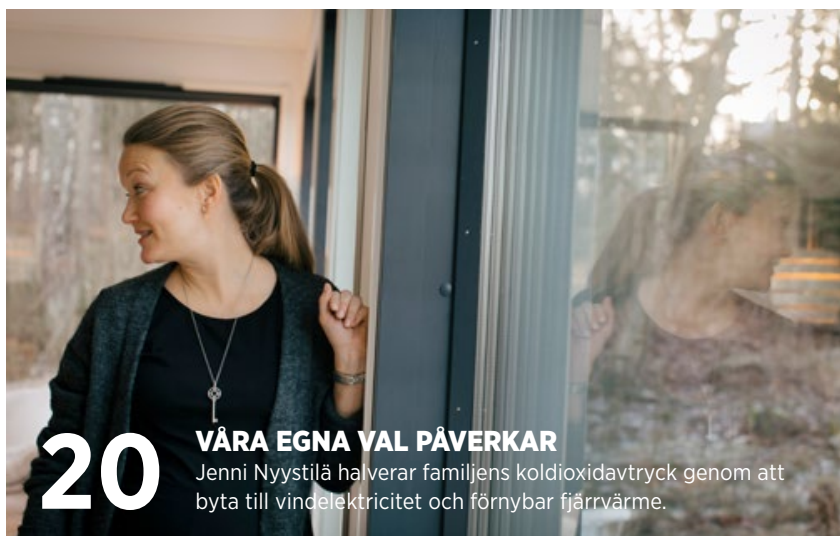
På Helen genomför vi pilotprojekt med ellager i större och mindre skala.

JIRINA ALÄNKÖ

HELEN
TWEETAR

"Ett smart fjärrvärme-system är ett bra sätt att snabbt göra samhället klimatneutralt."

20

VÅRA EGNA VAL PÅVERKAR

Jenni Nyystilä halverar familjens koldioxidavtryck genom att byta till vindelektricitet och förnybar fjärrvärme.

8

BADRUMS-RENOVERING

När barnen flyttade ut var tiden mogen för en ändring.

14

VÄRME UNDER JORDEN

Energimängden i värmelagret på Blåbärs-landet motsvarar den årliga värmeförbrukningen i 25 000 höghustvårmmare.

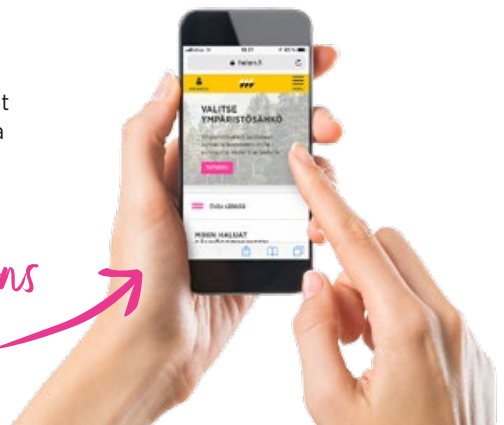
24

MILJARDSATSNING

Helen Elnät och Fingrid bygger ut mycket nytt elnät för att överföra allt renare el.

Hur mycket bakterier finns det på mobilskärmen?

SE SVARET I HJÄLP I VARDAGEN, S. 7

HELEN-TIDNING

4041 0948
Painotuote

Utgivare: Helen Ab
(Kampgränden 2, Helsingfors)
00090 HELEN
tfn 09 6171, helen.fi
Chefredaktör: Seija Uusitalo

Tidningen Helen är en kundförmån.
Om du inte önskar tidningen,
skicka ett meddelande till:
asiakaslehdet@helen.fi

Adressändringar: helen.fi
Kundtjänst tfn 09 617 8080

Redaktionsråd: Sanna Jääskeläinen,
Anu Ylänen, Jenni Huusko, Mia
Virolainen, Petri Vihavainen

Repro: Aste Helsinki Oy
Tryckeri: UPC Print, Vasa
Redaktion: A-lehden Sisältöstudio
Omslagsbild: Timo Villanen

Helen Ab:s kundtidning
utkommer fyra gånger
per år.

Helen utkommer nästa gång
i maj 2019.

ISSN 1455-9528

Du hittar Helen på sociala
medier: @energiahelen

På internet hittar du oss på
helen.fi

Lösningssäljaren Venla, driftingenjören Akseli, energi- och säkerhetschefen Kalle och VD Mikael bildade ett energiskt team på Helens verksamhetsställe i Helsingfors-Vanda Företagsby.

FÖRETAGSBYNS MEST ENERGISKA TEAM

Arbetsdagen är i full gång i Helsingfors-Vanda Företagsby i Gammelstaden. Verkställande direktör **Mikael** har bråttom med att läsa en pekplatta på Helen-punkten, men ställer upp för en intervju efter teammötet och före energiutbildningen.

"Vårt team har fungerat mycket bra. Vi har fakturerat elavtal, betalat räkningar och ansökt om lån i banken", säger Mikael.

"Visst är ledarskapet rätt tungt, men man vänjer sig. Det har varit jättekul och intressant, eftersom jag vill veta mer om energibranschen."

Helsingfors-Vanda Företagsby besöks varje år av cirka 8 000 sjätteklassare.

"Våra huvudteman är arbetsliv, samhälle, ekonomi och företagsamhet", säger **Sari Honkavaara**, regionchef på Företagsbyn.

Helen har medverkat i Företagsbyns verksamhet sedan början, i sex år.

"Enligt feedbacken är det roligaste med Företagsbyn att få vara på jobb, som vuxna. Det är viktigt att de unga inser energifrågornas betydelse också på ett praktiskt plan", säger HR-expert **Sirpa Lonkio** på Helen.

Leta upp det rätta svaret på frågan nedan i den här tidningen och vinn en Electrolux Pure D9 Green-dammsugare. Detaljerna i dammsugaren har planerats med tanke på användningskomforten och ett rent hem. De stora hjulen med gummyta rullar jämnt, och FlowMotion-munstycket glider lätt på alla ytor. s-bag®-dammsugarpåsen, s-filter®-filtret och den effektiva motorn säkerställer att dammet samlas upp noggrant och att frånluften är frisk och ren.

Hur många följare har YouTube-stjärnan Roni Back?

- a) ca 4 400
- b) ca 44 000
- c) ca 440 000

Delta i tävlingen senast 27.3.2019 på adressen helen.fi/lukijakilpailu. Du kan också skriva ditt svar på ett vykort och posta det till Helen, tidningen Helen, 00090 HELEN. Kom ihåg att skriva dina kontaktuppgifter, din adress och ditt kundnummer på kortet.

VI GRATULERAR VINNARNA!

Vinnaren i läsartävlingen i Helen 4/2018 har dragits. OBH Nordica Supreme-vakuumpörpackaren gick till **Pirjo** i Helsingfors.

DU KAN BETALA ELRÄKNINGEN MED MOBILEPAY

Helen och MobilePay har avtalat om ett samarbete som möjliggör betalning av elräkningar från Helen mobilt i år. Helen är det första företaget i Finland som tar i bruk mobilbetalning som ett faktureringsalternativ.

"Mobilbetalning är särskilt något som unga människor önskat", säger enhetschef **Kirsi Kuusisto** på Helen.

"För oss på Helen är det viktigt att erbjuda kunderna ett säkert och pålitligt betalnings-sätt som de själva kan välja bland flera olika alternativ."

"I tjänsten som Helen tagit i bruk går det att betala räkningen via en svepning med fingret", säger **Annina Heinonen**, verkställande direktör på MobilePay.

REKORDTAKT FÖR NYA BYGGARBETS-PLATSER

Under vintern och våren 2019 utförs fler ombyggnads- och utbyggnadsarbeten i fjärrvärme- och elnätet än normalt i Helsingfors. Finlands EU-ordförandeskap som börjar i juli gör att arbeten som påverkar trafiken utförs i början av året. Arbetet säkerställer att hemmen hålls varma och lyset hålls tätt. En växande stad behöver också nya nät.

ODE

TILL ENERGIEFFEKTIVITETEN

Centrumbiblioteket Ode har tagit över paradplatsen i Helsingfors och är en ståtlig byggnadskonstpärle. Ode är inte endast vackert, utan också energieffektivt: biblioteket värms upp med fjärrvärme och kyls med fjärrkyla, och därför kan spillvärme från byggnaden föras tillbaka till fjärrvärmenätet.

Bibliotekets paradvägg och ingången mot järnvägsstationen hålls fria från snö med Helens is- och snösmältningssystem, på samma sätt som till exempel en del av Riksdagshusets huvudtrappa.

Ode har väckt mycket intresse, även internationellt.

"Finländskt byggande är intressant i världen, till exempel när det gäller användningen av trä och energieffektivitet", säger **Anna-Maria Soininvaara**, direktör för Ode.

Det attraktiva och vackra Ode har väckt intresse i världen.

Centrumbiblioteket Odes paradvägg och ingången mot huvudjärnvägsstationen hålls fria från snö med hjälp av Helens snö- och issmältningssystem.

Kära Helena, jag hörde att Youtubaren Roni Back, som jag beundrar högt, tillbringade ett helt dygn utan el. Kan man leva utan el? "Svärmaren"

SVAR: Tack för din fråga, "Svärmaren". Det är tydligt att Roni vill uppmuntra människor att spara energi. Det är alldeles utmärkt, men herrejess, ingenting skulle ju fungera helt utan el. Elektriciteten är ett veritabelt livselixir, eftersom det ger energi åt så många saker. Ronis youtubande skulle ha förblivit osett utan el. Till all tur har vi här på Helen en hel armé med härliga ingenjörer, som dagarna i ända funderar på hur vi kan producera el på ett så rent sätt som möjligt. Har du redan sett hur Roni svarade på utmaningen utan el? Om inte, kan du ta en titt på helen.fi/roniback

Kära Helena, jag bor för mig själv ute i obygdén och skulle vilja veta varför det inte finns mer värme mellan människor? Det vore kul om vi människor var varmare mot varandra.
"Het på landet"

SVAR: Kära "Het på landet", du har så rätt. Det finns för lite värme och kärlek i världen. Jag vill skicka det till dig och alla andra trevliga människor – och även alla trista, för jag tror att det skulle göra dem mindre trista! Alltså något i stil med fjärrkramar och fjärrvärme. Apropos det, så får ju människorna här i Helsingfors – som jag tror är en av världens kallaste huvudstäder – njuta av Helens härliga fjärrvärme, oavsett hur isande kallt det är ute. Kom och hälsa på, "Het på landet", så ska jag bjuda dig på varm choklad och fjärrvärme!

LADDPLATSER PÅ BUSHOLMEN

Ett husbolag på Busholmen satsade på framtiden och beställde 12 laddplatser för elbilar till sitt parkeringshus av Helen.

"Vi tog reda på olika alternativ. Helens lösning var tekniskt sett den lämpligaste och mest flexibla för oss, och den svarade väl mot husbolagets behov. Projektet med Helen gick som smort, och samarbetet var bra", säger **Martti Poutanen**, styrelseordförande i bostadsaktiebolaget As Oy Helsingin Saukonkanava.

Laddplatserna är anslutna till laddningstjänsten Virta Kiinteistö, där laddningskostnaderna riktas direkt till användaren, dvs. den som laddar elbil.

SOLENERGI PÅ MÄSSCENTRUMS TAK

På Mässcentrums tak byggs ett av Helsingfors största solkraftverk, och solpanelerna kommer att kunna bokas hos Helen.

Solpanelerna installeras på Mässcentrets tak sommaren 2019, och kraftverket ska stå färdigt att tas i bruk i augusti–september. De över 2 000 panelerna producerar cirka 592 Mwh energi per år.

Målet är att installera fler solpaneler senare.

Boka din egen solpanel nu: helen.fi/messukeskus

SÄLJ FASTIGHETENS ÖVERSKOTTSVÄRME TILL HELEN

Helen köper extra värme av företag och fastigheter. I öppen fjärrvärme utnyttjas fjärrvärmenätet på ett mångsidigare sätt och värme kan produceras effektivare med tanke på både ekonomin och miljön.

Dubbelriktad värmehandel är avsedd för fastigheter, företag och bostadshus som använder fjärrvärme från Helen, där den värme som uppstår i deras verksamhet som sådan lämpar sig för att utnyttjas i fjärrvärmenätet. Handelsmöjligheterna utreds från fall till fall.

FJÄRRVÄRMEN SLOG REKORD I FJOL

Förra året anslöts rekordmycket effekt till fjärrvärmen i Helsingfors: sammanlagt 80 megawatt. Lika mycket effekt anslöts senast till fjärrvärmen på 1970-talet.

Helsingfors växer, och fjärrvärme behövs på nya områden, som Fiskehamnen, Busholmen och Kronbergsstranden. Även nya, stora köpcenter har valt fjärrvärme som uppvärmningsform. Ett av dessa är Tripla i Böle, där det förutom ett köpcenter även byggs bostäder, kontor och ett hotell.

KALENDER

Kundkvällarna våren 2019 arrangeras på Helens Energitorg, Elhusets 3:e våning, Kampgränden 2, Helsingfors. Kaffeservering med början kl. 16 på alla kundkvällar. Anmälan: helen.fi/tapahtumat

TIS 12.3 KL. 17-19

Självförsörjande privathushåll – varför skaffa ett ellager vid sidan av solpaneler?

Varför lönar det sig att skaffa ett solsystem med ett ellager? Vi berättar om 2018 års erfarenheter och 2019 års förnyelser i solelsystemen. Våra experter svarar bland annat på: Hur drar jag bäst nytta från energiproduktionen i mina solpaneler? Vad är ett virtuellt batteri?

TIS 9.4 KL. 17-19

Kyla i hemmet

Sommaren närmar sig! Det är dags att fundera över hur ett alltför varmt hem kan undvikas. Fjärrkyla är världens coolaste sätt att förbättra boendekomforten. Kom med och lyssna på fakta om fjärrkyla och mer traditionella sätt att vid behov kyla ned hemmet.

VI FRÅGADE KUNDERNA

Helen fick positiv feedback i kundenkäten som genomfördes i november-december. Tack!

- Av dem som svarade på enkäten var 84 % nöjda med elförsäljningen.
- De som svarade var nöjdst med Helens öppna och rejäla verksamhet gentemot kunderna.
- Närmare 70 % av kunderna anser det vara viktigt att elbolaget är en ansvarsfull föregångare i miljöfrågor.
- 82 % av de som svarade på enkäten är nöjda med fjärrvärmestjänsterna.
- Över 90 % av svararna anser att Helen är mer pålitligt och ansvarsfullt än andra energibolag.

Vi fick sammanlagt 1 786 svar. Tack till alla som svarade! Bland alla som svarat lottade vi ut tre kryssningspresentkort. Grattis till **Eero** i Helsingfors, **Katja** i Rovaniemi och **Henrik** i Helsingfors!

HJÄLP I
VARDAGEN

ISTOCK

SÅ RENGÖR DU TV- OCH SMARTMOBILSKÄRMEN

1. Stäng av tv:n och låt den bli kall vid behov. Använd en mikrofiberduk för att torka bort dammet. Ta bort fingeravtryck med en duk fuktad med vatten. Gnid inte tv-skärmen hårt.
2. Om det finns svåra fläckar på skärmen, använd en vattenbaserad spray i gel-form. Spruta ämnet på en duk, inte direkt på skärmen. Använd inte ämnen som innehåller tvål eller alkohol för att rengöra tv-skärmen.
3. Smartmobilsens skärm kan gnuggas lite hårdare än tv-skärmen, eftersom den är avsedd att tåla beröring. Rengör även smartmobilsens skärm med en mikrofiberduk.
4. I affären finns det också rengöringsmedel för att rengöra skärmen, eller så kan du blanda eget: en del destillerat vatten och en del ättika. Fukta rengöringsduken lätt med rengöringsmedlet – spruta inte det direkt på skärmen. Kom också ihåg att rengöra kameranlinsen på smartmobilen.

Obs!

Enligt undersökningar finns det mycket bakterier på smartmobilsens skärm, upp till 18 gånger mer än på ett toalettdörrhandtag.

Vi vill också
ha ett

UNDERBART BADRUM!

Ett välplanerat badrum gör livet lättare och ökar hemmets värde. Läs proffsens tips för badrumsrenoveringen.

Text Virpi Kanto | Foto Getty Images

Ett fungerande och trivsamt badrum skapar trivsel vardagen. En utmaning med planeringen av ett badrum är att man ofta måste få mycket olika funktioner att rymmas på få kvadratmetrar.

”Det lönar sig att fundera över om man kunde placera vissa funktioner, som blöjbyte eller tvättförvaring, någon annanstans. Varierbara möbellösningar hjälper när familjens vardag förändras”, säger **Julia Stoltzenberg**, försäljningsdirektör för Temal-badrumsmöbler.

När det finns tillräckligt med förvaringsutrymme i badrummet, hålls ytorna fria från saker. Är det möjligt att lägga till små väggskåp eller ersätta ett gammalt, lågt skåp med ett högt? Användningen av befintliga skåp kan effektiviseras med lådor eller korgar som installeras inuti dem i efterhand.

De dyraste arbetena i en badrumsrenovering är flyttning av väggar, tappställen och avlopp. Dessa ändringar gör i allmänhet också att renoveringen pågår längre.

”Om funktionerna är bra, kan du i stället fokusera på att skapa ett visuellt tilltalande utrymme. Om det

nuvarande utrymmet är besvärligt, kan du fundera över att placera om de olika funktionerna”, säger inredningsdesigner **Elisa Wallstén** på Suunnittelutoimisto Sisustusjuttu.

HARMONI TILL RIMLIGT PRIS

Badrumsmöblerna ska tåla fukt och användning. Kantbanden på hyllor, dörrar och lådor i en högklassig möbel är snygga och hänger inte. Lådorna rullar mjukt på skenor, är försedda med dämpare och är lätta att rengöra.

”Känn efter vad du själv tycker om och följ inte strömmen automatiskt. Du hittar inspiration i inredningsmagasin, Pinterest eller Instagram”, föreslår inredningsdesigner Elisa Wallstén.

Utrymmet kan göras personligt och harmoniskt på ett kostnadseffektivt sätt genom att i stället för vitt välja jordnära, mjuka nyanser, till exempel sand eller ljus cementgrå. Samma kakel kan användas på väggar och golv, bara dess yta är

grov eller strukturerad – då är den inte hal när den är våt.

Använd modigt stora kakel. Ett linjeavlopp som installeras precis intill väggen gör det möjligt att använda stora kakel även på golvet. Även baskakel fångar blicken då du leker med kakelsättningsmodellen – testa fiskbensmönster, tegelsättning eller användning av tre kakel av olika storlek. Trots att du kan göra många saker själv, går renoveringen i allmänhet enklare och snabbare med hjälp av yrkespersoner.

”En skicklig kakelsättare som har ett öga för helheten är guld värd”, tipsar Wallstén.

KOM IHÅG DETALJERNA

Planera badrummets små detaljer noggrant. De har en stor inverkan på trivselen.

”Det är bra att fundera på upphängning av kläder och handdukar så att det inte förstör spa-stämningen”, säger Elisa Wallstén.

Välj krokar och handdukhängare som passar badrummets stil. Om du inte vill visa upp handdukarna, fundera över om de kan hängas bakom en dörr eller någon annanstans där blicken inte når dem.

”Tjocka, stora handdukar torkar inte nödvändigtvis ordentligt om de hängs ovanpå varandra på krokar. En handduktork är en fungerande lösning. Den är också till hjälp vid torkning av tvätt”, konstaterar Julia Stolzenberg.

Till exempel förbrukar inhemska Rej Designs eldrivna handduktorkar ungefär lika mycket el som en glödlampa, dvs. 35–75 W.

Om badrummet har en bastu, uppmanar Elisa Wallstén att noggrant planera stället där utrymmena möts, så att de olika materialen möts med stil.

”Att avskilja badrummet från bastun med ett glaselement gör utrymmet enhetligt och att det känns större.”

Indirekt belysning som göms inuti konstruktionerna skapar en mild stämning i badrummet. Lämpliga platser för belysning finns bland annat bakom duschen i taket och under den övre laven i bastun.

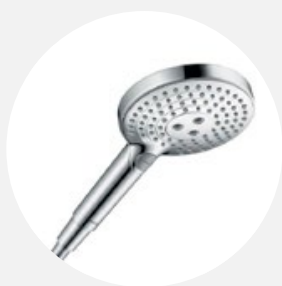
LED-LAMPOR ÄR ETT BRA VAL

Dimbara taklampor eller infällda spotlights skapar badrummets allmänna belysning. Spegeln lyses upp effektivt och jämnt såväl uppifrån som från båda sidorna.

Säkerställ att lampan lämpar sig för fuktiga utrymmen. Tumregeln är att tätt inkapslade lampor, med IP44-klassificering, ska användas på höjder under 2,25 meter. Det betyder att lampan ska vara stänkvatten-

Indirekt belysning skapar en mild stämning i badrummet.

PRODUKTTIPS

RAINDANCE SELECT S 120 -HANDDUSCH

Handduschen från Hansgrohe har en Powder Rain-funktion, där dropparna stänker mindre och känns mjuka på huden. Vattenförbrukningen är cirka 20 % mindre än i en normal dusch. **125 €.**

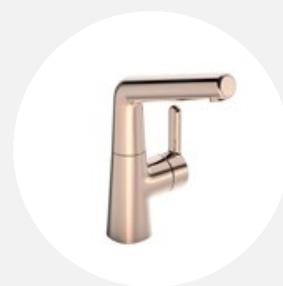
CITTERIO E 125-BLANDARE

Den energieffektiva tvättställsblandaren från Axor sparar vatten och därmed även energi som går åt till att värma upp vattnet. Blandarens vattenförbrukning är cirka 5–6 l/min. **570 €.**

TAPWELL EVO-TAKDUSCH

Svart är fortfarande helt rätt i duschar. Vid sidan av glansiga färger finns nu även mattsvart. **1599 €.**

INSPERA-TVÄTTSTÄLLSBLANDARE

Oras rosenguldfärgade tvättställsblandare har ett munstycke som minskar vattenförbrukningen och ger det rinnande vattnet en skulpturliknande form. **598 €.**

Det inhemska Vieser Dot-golvbrunnssortimentet förenar en ny slags golvbrunnssdesign och utnyttjande av återvinningsmaterial i enlighet med hållbar utveckling. Prisförfrågningar: vieser@vieser.fi

skyddad. På högre höjder kan droppvattenskyddade lampor i minst klass IP20 användas. Bland dessa finns även fler inredningsalternativ.

Lumenmärkningen (lm) på lampförpackningen anger mängden ljus som lampan producerar: ju större tal, desto ljusare lampa. Lumenvärdet för allmän belysning i badrummet ska gärna vara minst 900. Uppmärksamma också lampans färgtemperatur, dvs. kelvinvärde (K). I badrummet fungerar neutralt, vitt ljus bra (4 000 K).

Energieffektiva led-lampor lämpar sig särskilt väl i badrummet, eftersom de tänds genast och håller länge. På vissa led-lampor kan även färgtemperaturen justeras. På det sättet kan man till exempel få en dämpad nattbelysning.

MINNESLISTA

- Fundera först över vilka funktioner du vill ha i badrummet. Vad fungerar i ditt nuvarande badrum och vad gör inte det? Planerandet utgår från dina egna önskemål och de villkor som utrymmet ställer.
- Mät noggrant. I pyttesmå utrymmen är planeringen ett millimeterjobb. Med rätt möbler och material kan även små utrymmen fungera bra.
- Lita på yrkespersoner. En badrumsrenovering kräver teknisk kännedom, kunskaper i fukthantering och yrkeskunskap.
- Minska energiförbrukningen. Justera flödet för varmt hushållsvatten så att det är lämpligt: duschblandare 12 l/min., tvättställsblandare 6 l/min.

OTSOSON ARC 80-LJUSSPEGEL

Tack vare sin form lämpar sig den runda spegeln till flera olika slags utrymmen. Ljuset reflekteras vackert och jämnt bakom spegeln. Spegelns ljuskälla är led-lampor. **342 €.**

GLOW RIMFREE 66-VÄGGTOA-LETT

Idos toalettstol utan spolkant är lätt att hålla ren. Stolens Smart-glasyr är smutsavstötande och gör toaletten mer hygienisk. **399 €.**

WOODIO-TVÄTTSTÄLL

Tvättställsen som är tillverkade i Finland av vattentätt och lätt träkomposit finns i flera olika färger. Tvättställsets yta kan väljas som matt eller glansig. Från **699 €.**

MODULA-TVÄTTSTÄLLSMÖBEL

Finländska Temal har åter börjat producera Modula-tvättstället, designat av **Antti Nurmesniemi** på 1970-talet. Nya delar, som stomme, spegel och hylla har designats i serien. **699 €.**

ETT UTRYMME I VUXEN SMAK

En barnfamilj gjorde en separat toalett och dusch på övre våningen vardagen lättare. När barnen flyttade ut var tiden mogen för en ändring. I stället för separata utrymmen ville paret ha ett stort badrum, och därför beslutade de sig för att kombinera de två våtutrymmena som låg bredvid varandra.

De bad inredningsdesigner Elisa Wallstén från Suunnittelutoimisto Sisustusjuttu om hjälp. Ett klassiskt tassbadkar som de ville spara gav riktningen för hela uttrycket.

Efter att väggen tagits ner, blev toalettstolen kvar på sin tidigare plats på grund av avloppet, men badkaret fick en ny plats i hörnet. Det frigjorde utrymme i mitten.

Kakelytorna planerades noggrant. Att passa ihop i synnerhet cementkakel kräver ett tränat öga. Lutningen i cementkaklen, som är tjockare än normala kakel, gjordes genom att slipa den nedre ytan. Arbetet gick långsamt, men slutresultatet blev enhetligt och vackert.

Invånarna önskade mer förvaringsutrymme i det nya badrummet. Det löstes med höga väggskåp och ett rymligt tvättställsskåp. Den luftiga lösningen underlättar också städningen, eftersom möblernas fötter inte är i vägen. Det som varit litet och trångt blev efter renoveringen öppet och fungerande!

En luftig
möbel-
lösning
underlättar
städningen.

ORDNING PÅ STÄNKET

Det klassiska tassbadkaret är ögonstenen i badrummet. En okonstlad duschvägg avskiljer duschhörnet från det övriga rummet.

LJUST OCH FRÄSCHT

Tvättställsskåpet och spegeln utan ram med led-lampor kommer från Noro. En lämplig blandare till tvättstället hittades hos Oras. Den installerades vid sidan av tvättstället. Bänkytan är oljad ek. Taket fick vit brädpanel.

Tidigare fanns en liten toalett och ett duschrum på övre våningen. Vid renoveringen kombinerades de till ett öppet badrum för två vuxna.

Före:
två olika utrymmen

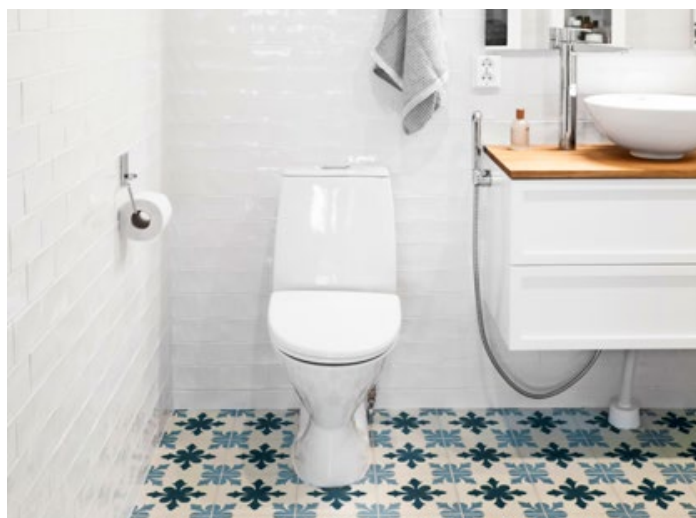
Kakel	1 800 €
Möbler och trättställ	1 400 €
Lampor	100 €
Duschvägg	150 €
Blandare och dusch	500 €
Spegel	250 €
Virke	150 €
Arbete inkl. material	13 000 €
Totalt	17 850 €

FOTO TONI HÄRKÖNEN

SNYGGT SKYDDAT

De vita Seaside-väggskåpen från Noro rymmer allting som behövs. Skåpen skaffades från K-Rauta. Hamam-badhandduken är från Linum.

BLICKFÅNG

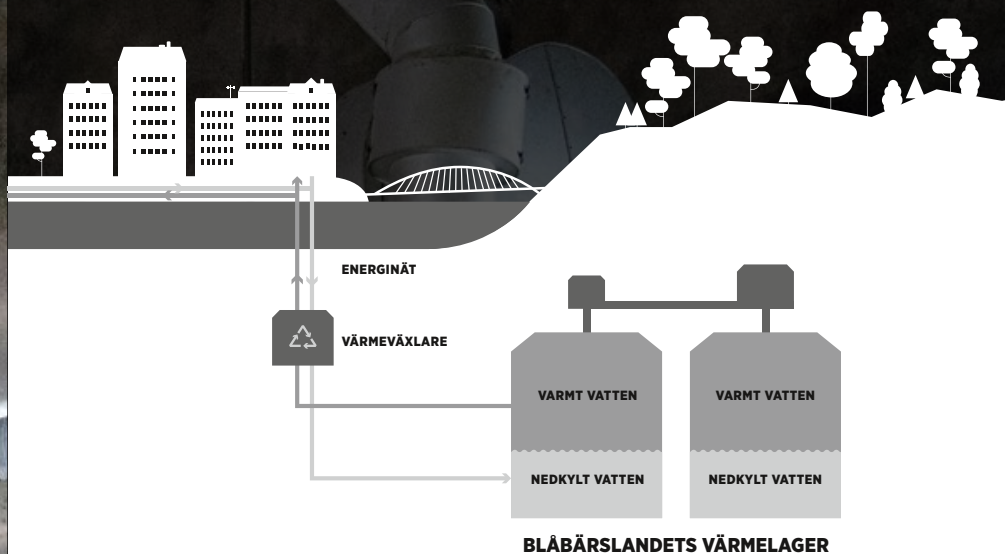
Det ståtligaste elementet i det ljusa utrymmet är det spektakulära golvet. På väggarna finns Masia Blanco-kakel (7,5 x 15 cm), Värismä, med tegelsättning. Golvet handgjorda cementkakel Floral mod. 139, La Parra.

Vad kostade det?

VÄRMELAGER I GROTTOR I BERGET

De gamla oljegrottorna på Blåbärslandet får ett nytt liv, när de gamla rören har tagits bort och nya enheter installerats i deras ställe. Sedan fylls grottorna med hett vatten. Värmelagret ska stå färdigt 2021.

Foto Katri Tamminen

Grottvärmelagret möjliggör minskad användning av fossila bränslen. Det minskar Helens koldioxidutsläpp med cirka

21 000 ton
per år.

Värmelagrets maximala värmeinnehåll är

11 600 MWh.

Kalkylmässigt motsvarar det behovet av fjärrvärme i Helsingfors för i genomsnitt cirka 15 timmar.

Värmelagrets laddnings- och urladdningseffekt är

120 MW.

Sommartid räcker det för cirka hälften av det genomsnittliga effektbehovet per dygn för fjärrvärme i Helsingfors och under vinterns toptimmar för en tjugodel av behovet.

Under året laddas och urladdas cirka

140 000 MWh

energi i värmelagret.

Detta motsvarar den årliga värmeförbrukningen i 25 000 höghustvårummare. Till exempel finns det cirka 130 000 tvårummare i Helsingfors.

"Många föräldrar har sagt att deras barn ser på mina videor varje dag", säger Roni.

FÖREBILD

Roni Bäck, med artistnamnet Roni Back, är en av de populäraste youtubarna i Finland. Många tror villkorslöst på sin idol. Vad tänker Roni om det?

Text Alma Tuuva | Foto Timo Villanen

När **Roni Back** talar till kameran, lyssnar hundratusentals barn och unga noga på honom. I sina videor har han bland annat behandlat fyrverkeriförbud, terapi, simhopp, olika aktuella nyheter och **Donald Trump**.

Vad Roni Back gör och säger har betydelse. I synnerhet barn tar efter sin idol.

När Roni äter gröt till frukost, vill också barn som sett videon äta gröt. Om han har en viss typ av hörlurar på videon, är det många som skaffar likadana. Och om han på videon talar om den planerade lagändringen gällande upphovsrätt inom EU, börjar barnen tala till sina föräldrar om Artikel 13. Roni Back är väl medveten om att hans ord faller i god jord hos publiken.

"En pappa berättade att hans son sagt att Roni Back är coolare än **Cristiano Ronaldo**. Som Real Madrid-anhängare tog jag det som en mycket stor komplimang. Många föräldrar berättar också att jag är som en gud för deras barn. De ser på mina videor varje dag och tror på allt som jag säger", säger Roni.

Han vill dock inte vara en opinionsledare som berättar för andra hur de ska leva eller tänka. Däremot vill Roni ge tittarna

information för att de själva ska kunna skapa sin åsikt.

Det finns emellertid några saker där han vill göra sin röst hörd.

"Klimatförändringen är en av de här sakerna. Jag vill skapa en atmosfär där man inte förorenar i all evighet i Finland. Ett annat viktigt tema är marginalisering av ungdomar. Det finns vissa värderingar som är viktiga för mig och som jag vill

"Jag vet att mina ord går hem hos publiken."

lyfta fram mer. Människor får dock själva besluta vad de tycker."

FRÅN VANLIG KILLE TILL YOUTUBARE

Bara för några år sedan var de mest kända ungdomsidolerna musiker, idrottare eller skådespelare. Numera är idolerna nästan uteslutande youtubare. Youtubarnas styrka är en hög identifieringsfaktor, de är som ett äldre syskon som alltid har något

intressant att berätta. Även Roni Back vill vara så vanlig som möjligt.

"Jag gör inte videor för pengarna eller publiciteten, utan för att jag tycker om att göra dem."

Roni började youtuba år 2012 med att göra spelvideor. Då var youtubande ännu inte ett yrke och dagens YouTube-kultur fanns inte. Videorna var hemgjorda. Det tekniska produktionen var inte något att tänka på, och det räckte med bara en kamera. Konkurrenten om tittarna var inte lika hård som idag. Då gick Roni i gymnasiet och funderade över vad han skulle göra i framtiden.

"Jag ville uppträda och göra något annorlunda. Jag märkte att youtubande var ett yrke i USA och tänkte att det vore rätt häftigt att göra videor som ett yrke."

Planen att bli professionell youtubare fick emellertid inte gehör i skolan. Även Ronis föräldrar ansåg att det är bra att ha en reservplan.

Eftersom Roni alltid haft ett sinne för siffror, började han studera finansiering. Han slutade dock inte med att göra videor, utan fortsatte med det som hobby.

"I något skede insåg jag att om jag har följare och får lite inkomster via min

”Det är rätt häftigt att unga är så intresserade av klimatförändringen.”

Ronis energitips

Tips 1:

Jag stänger alltid av datorn när jag går ut.

Tips 2:

Jag släcker i de rum där ingen vistas för tillfället.

hobby, så kan det finnas fler följare och inkomster i framtiden. Och att det kan leda till vad som helst.”

Roni tog ekonomie kandidatexamen år 2016. Han har aldrig arbetat i branschen och kommer åtminstone inte inom den närmaste framtiden att återvända till skolorbänken.

ETT DYGN UTAN EL

I vardagen strävar Roni efter ekonomiska lösningar. Han har hyrt sin egen panel i Helens solkraftverk i Stensböle och säger att han försöker hitta sätt för att spara energi utan att kompromissa med levnadsstandarden.

Roni har gjort flera videor som handlar om klimatförändringen.

”Unga är mycket intresserade av klimatförändringen. Det är rätt häftigt att det blivit en megatrend.”

En erfarenhet som öppnade ögonen var en samarbetsvideo tillsammans med Helen, där Roni Back tillbringade ett dygn utan el.

”Under den första timmen blev jag uttråkad, då jag inte kunde se på tv eller knappa på telefonen. Men till slut gjorde jag allt möjligt! Jag åkte pulka, boxades och spelade innebandy. Plötsligt hade jag

en massa tid. Jag lärde mig också uppskatta att jag inte behöver värma mat över öppen eld.”

Att kasta in sig i äventyr är något som Roni Back är känd för. För många tittare är det omöjligt att ens försöka tillbringa 24 timmar utan el, men videon uppmuntrar till att försöka.

Kunde man kanske försöka sig på en kväll med brädspel tillsammans med familjen utan el?

TIPS! Se tillsammans med ditt barn hur Roni Back svarade på den elfria utmaningen: helen.fi/roniback

LILLA YOUTUBE-ORDLISTAN

- **Youtube:** Göra videor till YouTube.
- **Vlogga:** Nästan samma sak som att youtube, men avser särskilt YouTube-innehåll i journalliknande form.
- **Följare:** En person som prenumererar på youtubarens kanal.
- **Meet&Greet:** Ett evenemang där en youtubare eller annan offentlig person träffar sina fans.
- **Visning:** Anger hur många gånger videon har visats. Det är även en viktig indikator på videons allmänna popularitet.

1993
Roni Back
föddes.

2012 Började
studera
ekonomi.

2016 Tog
ekonomie
kandidatexamen.

2019 Youtube-kanalen har 447 000 prenumeranter.

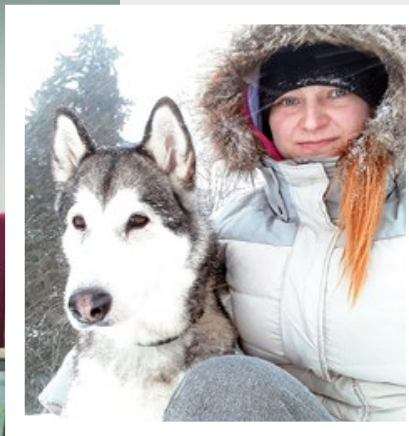
2012 Laddade upp de första spelvideorna på YouTube.

2016 YouTube-kanalen har 100 000 prenumeranter.

2018 Hyrde sin egen panel i Helens solkraftverk i Stensböle.

PETRI MULARI

Sanna och alaskan malamute-hunden Aida gör långa promenader i naturen vintertid.

NATURVÄN OCH DIPLOMINGENJÖR

Sanna Käyhkö utvecklar produkter och tjänster som sparar energi och skonar miljön på Helen.

Text Jenni Uusilehto | Foto Petri Mulari

JAG KOM TILL HELEN SOM SOMMARPRAKTIKANT år 2013. Jag var 23 år och studerade till maskinteknikingenjör i Metropolia Yrkeshögskola. Två somrar var jag maskinmontörpraktikant i den mekaniska underhållsgruppen på kraftverken i Nordsjö och assisterade vid underhålls- och installationsarbeten. Jag lärde mig mycket om maskinmontering, något som jag annars inte skulle ha lärt mig under ingenjörsstudierna.

År 2015 arbetade jag som sommarmästare i Nordsjö. Jag var maskinmästarens högra hand, hoppade ibland in för mästaren och gav anvisningar till sommarpraktikanter i monterings- och underhållsarbeten.

I början av 2016 gjorde jag en teknisk-ekonomisk utredning om förvaringsmöjligheterna i pannorna i Nordsjö som mitt ingenjörarbete. På sommaren arbetade jag som biträ-

dande underhållsplanerare i Sundholmens kraftverk och fick assistera i arbeten gällande planering av årsunderhållet.

Jag fortsatte studera vid Aalto-universitetet, där jag hösten 2018 tog examen som diplomingenjör inom energiteknik. Jag skrev mitt diplomarbete i gruppen för preliminära utredningar på Elhuset. Jag studerade solvärmesystem och värmelager.

EFTER DIPLOMARBETET fick jag fast anställning på Helen som produktexpert inom fjärrvärme och fjärrkyla. I mitt arbete funderar jag över hur Helens produkter ska utvecklas och vilka typer av nya produkter och tjänster det finns ett behov av. Tidsandan och kundernas önskemål styr produkt- och tjänsteutvecklingen, något som jag ser varje dag i mitt arbete. Jag rapporterar även om Helens energieffektivitetsfrågor och gör utsläppskalkyler.

I höstas arbetade jag med produktutvecklingen av Smart värmedistributionscentral och produkten Förnybar fjärrvärme som riktar sig mot konsumenter. Smart värmedistributionscentral är en tjänst som lanserades i oktober och som riktar sig mot bostadsaktiebolag. Tjänsten förenar förnyelsen av värmedistributionscentraler och en smart värmestyrning på distans. Där följs temperaturer i bostäderna upp med givare och värmedistributionscentralens verksamhet justeras utifrån temperaturdata. Förnybar fjärrvärme är fjärrvärme som produceras med förnybara energikällor som fjärrvärmekunderna kan köpa till sina hem.

Jag har också medverkat i tjänsteutvecklingen av Öppen fjärrvärme. Där köps extra värme som uppstår hos kundernas företag eller på deras fastighet. Genom att utnyttja extra värme minskar vi användningen av andra energikällor i fjärrvärmenet och skonar samtidigt miljön.

SOM ARBETSPLATS ÄR HELEN mångsidig och inspirerande. Atmosfären här är inspirerande och människor hjälper gärna varandra. Jag lär mig hela tiden nya saker.

Det bästa med mitt arbete är att jag får medverka i att bygga en bättre värld. Jag är på energibranschens vägkam, utvecklar nya energilösningar och energieffektivitet och bekämpar klimatförändringen.

I gymnasiet var jag en naturvän som älskade djur och natur. Då kunde jag inte tänka mig att jag skulle börja studera teknik. I energibranschen får jag arbeta med frågor som jag anser vara viktiga.

”JAG INSÅG ATT MINA VAL HAR BETYDELSE”

”Vilken värld lämnar jag åt mina barn?” funderade Jenni Nyystilä och beslutade sig för att halvera familjens koldioxidavtryck. Nu värms Jenni Nyystiläs och Tapio Törrös småhus upp med förnybar fjärrvärme.

Text Helen Partti | Foto Antti Vettenranta

”Förnybar fjärrvärme kan öka lyckan”, säger **Jenni Nyystilä** framför värmedistributionsrummet – och blir samtidigt själv förvånad över vad hon säger.

Det är en klar, kall dag, och det stiger rök från skorstenarna i några grannhus. Husen värms upp med olja. Det var inte ett alternativ för Nyystilä och hennes man **Tapio Törrö** när de letade efter ett hem för familjen. Ett småhus som värms med fjärrvärme motsvarade deras uppfattning om ekologiskt boende.

Familjen köpte ett energieffektivt småhus i västra Helsingfors år 2013, samma år som huset byggdes. Nyystilä och Törrö är de första som bor i huset.

Livet gick sin gilla gång och familjen växte.

I oktober 2018 läste Nyystilä FN:s kli-

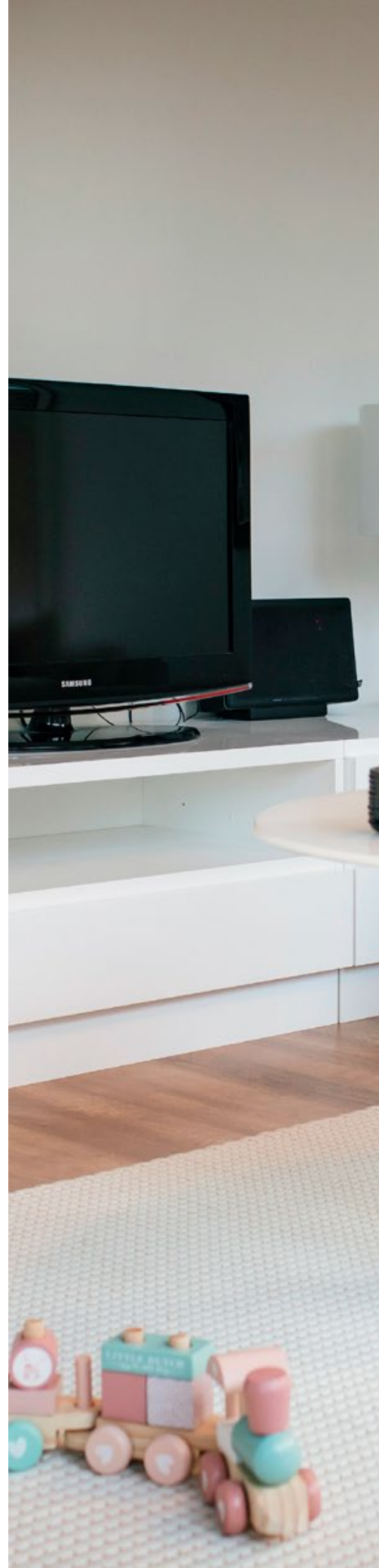
matpanel IPCC:s rapport. Under föräldraledigheten fanns det tid att sätta sig in i det komplexa temat. Utsikterna gällande klimatförändringen gjorde att hon stannade upp. Den förstfödda **Vilma** skulle strax få en lillebror. Vilken värld skulle Nyystilä lämna åt sina barn?

Därefter gjorde hon jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitras livsstilstest som studerar koldioxidavtrycket. Nyystilä insåg att de egna valen faktiskt har betydelse, och började göra upp kalkyler.

Hon ställde upp ett mål: familjens koldioxidavtryck skulle halveras senast i slutet av 2018.

NYA EL- OCH VÄRMEAVTAL

Enligt Sitras test var Nyystiläs och Törrös koldioxidutsläpp sammanlagt cirka 16 000 kg koldioxidekvivalenter Det internatio-

Jenni Nyystilä
upplevde en personlig
klimatväckning och
började fundera på
vilken värld hon vill
lämna till sina barn. "En
bättre och klokare",
säger hon.

”Jag skulle vilja sänka temperaturen i rummen från 20 till 19 grader. Därför kommer jag att sätta mig in i värmesystemet och justera termostaterna.”

nella genomsnittet är cirka 4 000 kg per person. Någonting måste alltså göras för att parets siffra skulle bli mindre. Enligt Sitras test uppstår de största utsläppen från boende, trafik och resor, mat samt varor och anskaffningar. Nyystilä märkte att det är enkelt att se över elavtalet. Det var där hon började. Sedan november 2018 tänds ljusen och uppvärms spisen med el som producerats med vindkraft.

”Vi konkurrensutsatte inte elavtalet, utan ville bli kvar som kunder hos Helen. Nu köper vi vind av dem”, säger Nyystilä.

”Tidigare använde vi blandad el som köps på börsen och som innehåller fossila och förnybara energikällor samt kärnkraft. Vindenergi är Finlands svar på ekologisk energiproduktion”, förklarar Nyystilä.

Under 2017 uppgick Nyystiläs och Törrös elförbrukning till 6 000 kilowatt-timmar. Eftersom vindenergi är nästan utsläppsfritt, minskade övergången till vindelektricitet familjens koldioxidavtryck med sju procent.

Därefter började familjemodern syna uppvärmningsavtalet i sömmarna. Huset värmdes upp med normal fjärrvärme. Nyystilä var emellertid även medveten om Helens förnybara fjärrvärme. I november 2018 hände det historiska:

”Vi ingick ett avtal om förnybar fjärrvärme, som det andra egnahemshuset i Helsingfors”, säger Nyystilä.

Det var som en julklapp: familjens koldioxidavtryck minskade med 18 procent. Förnybar fjärrvärme är koldioxidneutral, vilket betyder att det inte orsakar några koldioxidutsläpp. Den produceras i huvudsak med träpellets tillverkade av biprodukter från såg- och träförädlingsindustrin. Nyystilä närmade sig sitt mål, men det fanns fortfarande något som man kunde minska.

PÅ TO-DO-LISTAN: BYT BIL

När artikeln skrivs har det ljusa hemmet besök av en bekant gäst, Coco. Mellanpu-deln njuter av att bli krafsad. Nyystilä ser ofta efter sin brors hund. Även husdjur orsakar växthusgasutsläpp, påminner krafsaren, men när samma sällskapsdjur delas mellan flera familjer, delar man på utsläppen. Dessutom är delad glädje dubbel glädje.

Jenni Nyystilä stressar inte över utsläppen orsakade av mat och konsumtion. Familjen köper nästan alla konsumtionsnyttigheter begagnade.

Nyystilä och Törrö har en fritidsbostad i Esbo skärgård. Dit kommer de med roddbåt. Rodd har garanterat låga utsläpp, till skillnad från till exempel bilkörning.

Och ja, det står fortfarande två bensinlukare på familjens gård, eftersom både Nyystilä och maken behöver bilen för jobbet. Men när arbetet efter moderskapsledigheten börjar, tänker Nyystilä skaffa en

begagnad elbil i stället för bensinbilen. Det finns också planer på att byta mannens bensindrivna bil mot en laddhybridbil.

”För att en förändring ska ske, behövs gärningar av massorna”, säger Jenni Nyystilä.

Nyystilä har ett tydligt mål. Hon vill minska Europeiska unionens utsläpp genom sina egna ekologiska gärningar. Det tycker den unga familjemodern är rätt kul.

Blev du intresserad av förnybar fjärrvärme? Läs mer: helen.fi/uusiutuuvaa-lämpöä

FÖRNYBAR FJÄRRVÄRME

- Huvudråvaran är träpellets tillverkade av biprodukter från såg- och träförädlingsindustrin.
- Största delen av pelletsen är inhemsk, en del kommer från övriga Östersjöländer.
- Träpelletsen är hållbarhetscertifierade eller så övervakas deras ursprung på något annat sätt.
- Förutom träpellets kan även biogas som produceras av bioavfall användas.
- Priset på förnybar fjärrvärme är 5–10 procent högre än normal fjärrvärme.

ELNÄTET VÄXER MED STADEN

När Helsingfors växer får Helen Elnät fler användare. En ständig utveckling av elnätet säkerställer att elavbrott inte stör i framtiden. En ny överföringsförbindelse på 400 kilovolt planeras i Viksbacka.

Text Marjukka Puolakka | Foto Getty Images

MARKKU HYVÄRINEN
Utvecklingsdirektör,
Helen Elnät Ab

JUKKA RUUSUNEN
Verkställande direktör
Fingrid Oyj

Helen Elnät ser till att det finns el i helsingforsarnas uttag nu och i framtiden – utan avbrott. I den tätt bebyggda staden går 96 procent av all el under jord, i skydd för vädrets makter. I genomsnitt upplever en helsingforsare ett elavbrott bara vart tionde år.

”Kontinuerlig, smart utveckling garanterar att elnätets driftsäkerhet ligger på toppnivå i Helsingfors. Jämfört med andra huvudstäder i Europa är elöverföringskostnaderna bland de lägsta”, säger **Markku Hyvärinen**, utvecklingsdirektör på Helen Elnät.

Helsingfors invånarantal stiger i snabb takt – enligt en försiktig uppskattning kommer staden att ha 774 000 invånare år 2050, och generalplanens mål är än högre. Den täta bostadsbebyggelsen gör att det inom Helen Elnäts distributionsområde uppkommer 5 000 nya elförbrukningsplatser: hem och företag.

”Elnätet kräver en kontinuerlig och långsiktig utveckling för att allting ska löpa smidigt även under kommande år”, konstaterar Hyvärinen.

HAND I HAND MED STAMNÄTET

Medan Helen Elnät tar elen till konsumenterna, svarar Fingrid för stamnätet som förenar hela landet. Fingrids stamnät för elöverföring består av över 14 000 kilometer ledningar och 116 elstationer.

”Vi betjänar hela Finland och ser till stamnätets driftssäkerhet. Vi ansvarar också för att elektriciteten inom EU-området går fritt över gränserna, eftersom stamnätet i Finland är en del av den internationella elöverföringsmarknaden”,

I Helsingfors är elavbrott sällsynta – i genomsnitt upplever en helsingforsare ett elavbrott bara vart tionde år.

konstaterar Fingrid Oyj:s verkställande direktör **Jukka Ruusunen**.

För närvarande jobbar Fingrid med att ansluta fler lokala vindkraftverk till stamnätet. Även solceller är ett bra sätt för att öka självförsörjandegraden i landets energiproduktion. Under 2019 kommer Olkiluoto kärnkraftverk att anslutas till stamnätet och medföra en stor mängd utsläppsfri el i ledningarna.

”Näten lever med förändringarna i elproduktionen och förbrukningssätten. Klimatförändringen är en stark drivkraft i utvecklingen av näten. När el produceras på ett renare sätt, syns effekterna av detta även som renare eltrafik och värmeproduktion”, påpekar Ruusunen.

Utvecklingen av elnät är ett långsiktigt arbete, där investeringarna sträcker sig långt in i framtiden. För att helheten ska fungera behövs samarbete. Fingrids, Helen Elnäts och Helsingfors stads pågående gemensamma projekt skapar den grävsta

möjliga överföringsförbindelsen på 400 kilovolt mitt i staden, för första gången i Finland.

NYA, REJÄLA FÖRBINDELSER

Kabelförbindelsen som byggs från Västersundom i Vanda till Viksbacka i Helsingfors svarar mot många olika behov.

Helen förbereder sig för att stänga ner kraftverket på Hanaholmen, som använder stenkolk och pellets, i slutet av år 2024. I bakgrunden finns ett mål om en betydande minskning av huvudstadsregionens koldioxidutsläpp. Nedläggningen av Hanaholmen innebär ett stort hål i värme- och elproduktionen i Helsingfors.

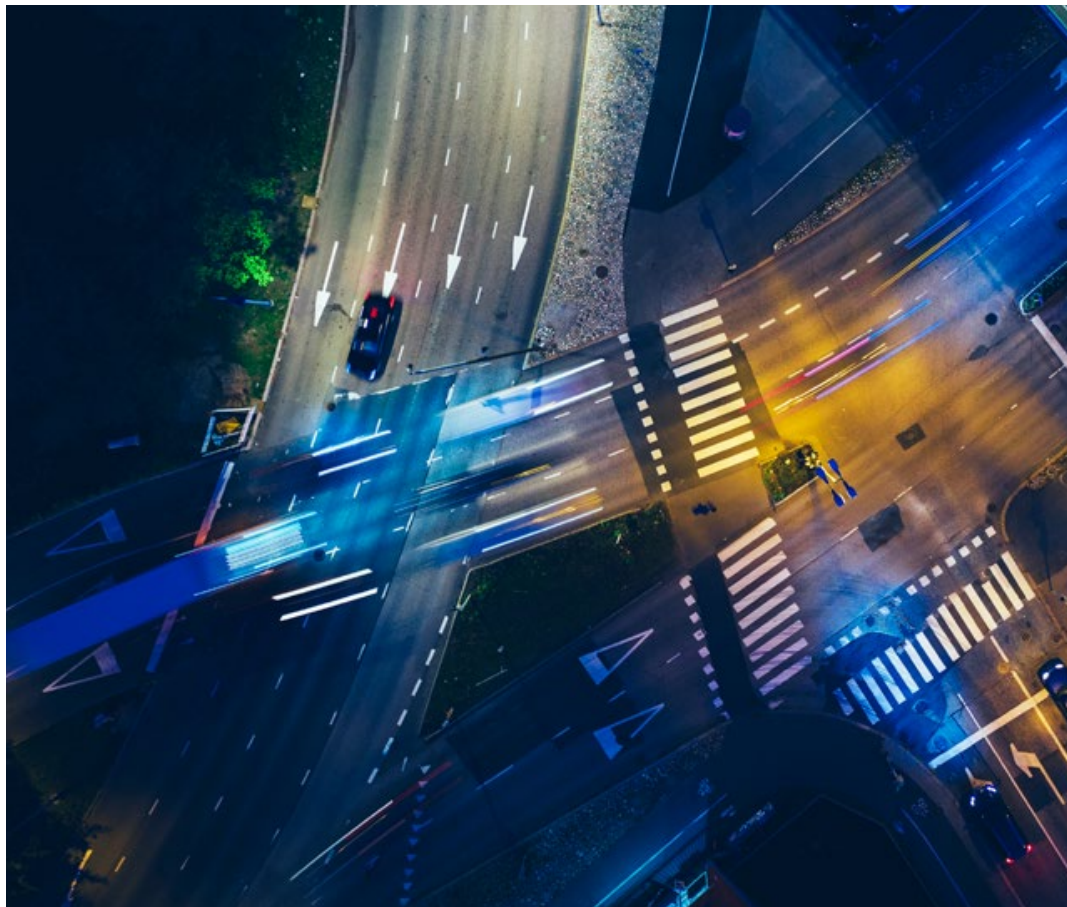
”Större delen av den el som staden behöver förbrukas på Helsingforsuddens spets. När produktionen på Hanaholmen upphör, behövs stora överföringsförbindelser på 400 kilovolt allt närmare stadskärnan”, säger Hyvärinen.

Även en allt tätare markanvändning

ökar elförbrukningen och överföringsbehovet. Den nya elförbindelsen i Viksbacka ska stå klar år 2025, varefter byggandet av stadsboulevarden längs Vichtisvägen finns i planerna.

”Fingrid bygger en kabelförbindelse på 400 kilovolt till Viksbacka. Vi flyttar den öppna ledningen på 110 kilovolt som går längs Vichtisvägen under jord, så att den inte stör stadsbyggandet. Elnäten är en helhet som påverkar allting. En större del av elen som överförs flyttas till Fingrids kabelförbindelse längre österut, något som underlättar vårt markkabelprojekt i västra Helsingfors”, säger Hyvärinen.

Arbetet tar emellertid inte slut här. Omkring år 2026 börjar Helen Elnät arbetet med att byta ut fjärravläsbara mätare, där 400 000 förbrukningsmätare uppdateras till nästa generations enheter. Med hjälp av de nya mätarna kan kunderna följa sin elförbrukning i realtid bättre än i nuläget och fatta beslut för att minska förbrukningen.

INVESTERINGAR UNDER DE NÄRMASTE ÅREN

HELEN ELNÄT 2015–2025

- 310 miljoner euro
- Cirka 5 000 nya elförbrukningsställen per år

FINGRID 2015–2025

- 1,2 miljarder euro
- 3 000 kilometer kraftledning
- 30 elstationer

HELEN ELNÄT, FINGRID OCH HELSINGFORS STAD TILLSAMMAN

- 100 miljoner euro
- Förstärkning av överföringsförbindelserna i Viksbacka och ombyggnad av överföringsnätet längs Vichtisvägen
- 12 kilometer 400 kV kabelförbindelse
- 10 kilometer 110 kV kabelförbindelse

"JAG SLÖSAR INTE ENS MED FÖRMÅNLIG EL"

Hangöbon Eero Elsilä, en av Helens sydligaste kunder, erkänner att han är en noggrann elanvändare.

Text Tarja Västilä | Foto Katri Lehtola

Morgongröten håller på att bli färdig, men grötkokaren behöver ingen el för morgonrutinen.

"Den gamla vedspisen används ofta, och den ger bra med värme. Dessutom finns en öppen spis i huset, och bastun är också vedeldad", säger **Eero Elsilä** i Hangö.

Eero Elsilä har bott i havsstaden i över 30 år med sin hustru. Barnen har redan flyttat ut från det ved- och oljeuppvärmda frontmannahuset.

"Somrarna är alldeles fantastiska i

Hangö, men vi har inte haft en ordentlig vinter på många år. Havet fungerar som ett element: det är sällan mycket kallt i staden", säger Eero Elsilä.

"Under tjällossningen använder vi luftvärmepumpen."

DET GÄLLER ATT UTNYTTJA ERBJUDANDEN

Paret är sparsamma med elen, och den används främst för elapparater i hemmet. Paret Elsilä använder måttligt med el, årsförbrukningen är cirka 3 500 kWh.

"Vi är noga när det gäller elförbrukning. Lamporna är inte påslagna i onödan: när vi går ut från ett rum släcker vi också efter oss. Jag följer med energibolagens priser och som pensionär försöker jag välja det bolag som erbjuder den förmånligaste elen."

Elsiläs tidsbundna elavtal håller på att gå ut.

"Jag fortsätter med Helen om jag får ett bra erbjudande. Jag har redan fortsatt avtalet en gång, trots att det skulle ha funnits ett förmånligare alternativ."

PRIMITIVT STUGLIV

Eero Elsilä har bekymrad följt fenomen orsakade av klimatförändringen, som redan har kunnat ses. Han skulle också kunna tänka sig att skaffa en elbil, sedan när det är möjligt att köra till stugan med den och när priset sjunker.

"Stugan ligger 500 kilometer bort i Norra Karelen. Jag har ingen lust att stanna för att ladda batterierna på vägen", konstaterar Eero Elsilä.

"Jag har också funderat på solel, men systemet skulle inte betala sig tillbaka under min livstid."

Stugan i Libelits har ingen el, och lär inte få någon heller.

"Vi tycker om att leva primitivt."

*En fjärdedel färdig
bullalängd eller ett par
örflar
En burk vispbar vaniljsås
Blåbär eller
andra bär som råkar
finnas hemma
20 isbitar*

ULEÅBORGSK BULLSHAKE

1. Släng isbitarna i en mixer och krossa dem. (Kolla först att apparaten tål isbitar, för annars är den ju snart en ex-mixer.)
2. Riv bullen i stycken och släng ned dem i iskrosset.
3. Häll i vaniljsås och bär och mixa en stund till, så att det blir jämnt.
4. Var inte snål, utan bjud också åt din kompis.

SHAKEN SHEJKADES AV JENNI FRÅN ULEÅBORG
ILLUSTRATION PETRA ANTILA